

การดำเนินงานวัฒนธรรม ของประเทศฝรั่งเศส

* ดร. สิทธา พินิจกุล

ตัดตอนจากรายงานการวิจัยเรื่อง
“แนวทางการดำเนินงานวัฒนธรรมของประเทศฝรั่งเศส”
โดย ศาสตราจารย์ ดร. สิทธา พินิจกุล
รองศาสตราจารย์ ดร. ปรวณ ศิริจันทร์พันธ์
อาจารย์ ดร.สิบลัด ศิริจรรยา
และอาจารย์อภิชาติ เพิ่มชาวลิต
เสนอต่อสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ
สำนักนายกรัฐมนตรี, ๒๕๔๔

นโยบายและแผนด้านวัฒนธรรมของ
ประเทศฝรั่งเศสมีมานานอย่างเป็นรูปธรรม โดย
เฉพาะเมื่อได้จัดตั้งกระทรวงวัฒนธรรมและการ
สื่อสารขึ้นเมื่อราว ๕ ทศวรรษมาแล้ว

นโยบายว่าด้วยการสื่อสารของฝรั่งเศสเน้น
งบประมาณประจำปี กฎหมาย ระเบียบ กฎเกณฑ์
และหลักการต่างๆ เพื่อก่อให้เกิดการดำเนินงาน
ด้านวัฒนธรรมอย่างมีประสิทธิภาพและกระจาย
ไปพหุชุมชน นอกจากนี้ยังตระหนักถึงความ
ปกป้องความหลากหลายแห่งวัฒนธรรม สนับสนุน
ให้ชุมชนท้องถิ่นสามารถอนุรักษ์วัฒนธรรมของ
ตนได้อย่างอิสระ รัฐบาลให้การสนับสนุนทางด้าน
บุคลากร และการเงิน รัฐบาลเน้นการกระจาย
อำนาจบริหารด้านวัฒนธรรมจากส่วนกลางสู่ส่วน
ภูมิภาค

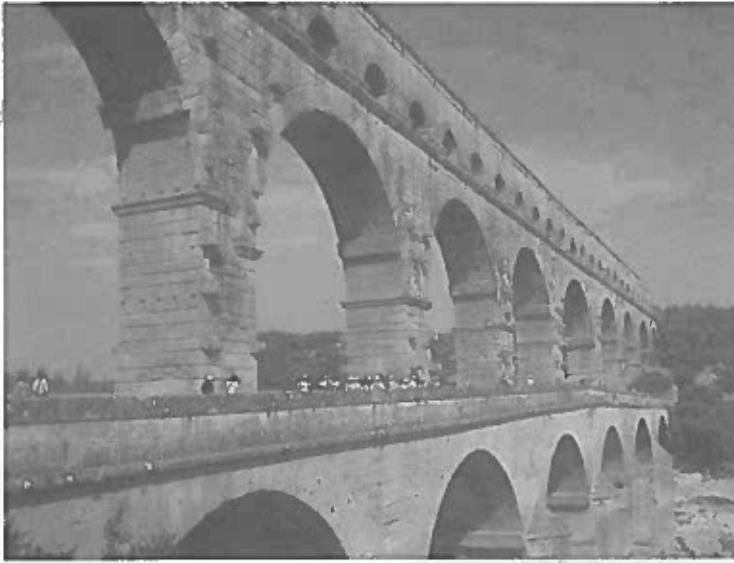
ในที่นี้จะขอนำบางส่วนจากกระบวนการ
จากรายงานการวิจัยเรื่อง “แนวทางการดำเนิน
งานวัฒนธรรมของประเทศ” (๒๕๔๔) เพียง
๓ หัวข้อ เพื่อให้มีขนาดความยาวเหมาะสมกับ
วารสารนี้ ดังนี้

๑. กฎหมายเกี่ยวกับสาธารณชนว่าด้วย
โบราณคดีเชิงอนุรักษ์

๒. การบริหารจัดการด้านศิลปะและ
วัฒนธรรม

๓. เปรียบเทียบการดำเนินงานด้าน
วัฒนธรรมฝรั่งเศสกับไทย

ทั้งนี้เพื่อให้ผู้บริหารงานด้านวัฒนธรรมได้
ขยายโลกทัศน์ไปยังประเทศซึ่งได้ชื่อว่าเป็น
ประเทศที่ประสบความสำเร็จที่สุดในโลกด้านการ

สะพานปงต์กูการ์ด เป็นสถาปัตยกรรมแบบโรมัน

ดำเนินงานด้านวัฒนธรรม และใช้วัฒนธรรมเป็นแหล่งเรียนรู้ตลอดชีวิตทั้งเป็นแหล่งทรัพยากรที่นำความร่ำรวยมหาศาลมาสู่ประเทศอย่างต่อเนื่องยาวนานจากอดีตถึงปัจจุบัน

๑. กฎหมายเกี่ยวกับสาธารณชนว่าด้วยโบราณคดีเชิงอนุรักษ์

คัทเธอริน ตาสกา รัฐมนตรีกระทรวงวัฒนธรรมและการสื่อสาร และมิเชล ดูฟูร์รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยมรดกและการกระจายอำนาจทางวัฒนธรรมขึ้นชมกับตนเองที่สภารัฐธรรมนูญรับรองกฎหมายเกี่ยวกับโบราณคดีเชิงอนุรักษ์วัตถุประสงค์ของกฎหมายฉบับนี้คือ การปรับปรุงกฎหมายที่ล้าสมัยแล้ว (กฎหมาย ค.ศ. ๑๙๘๑) เพราะว่าวิทยาการทางวิศวกรรมก้าวหน้าขึ้นอย่างมาก ฝ่ายวิชาการและบุคคลทั่วไปกังวลเกี่ยวกับการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรม

บริบททางกฎหมายฉบับใหม่นี้เพิ่งจะได้รับความเห็นชอบจากสภารัฐธรรมนูญและจะพิมพ์ในเอกสารทางราชการซึ่งตั้งอยู่บนพื้นฐานของรายงานเมื่อเดือนพฤศจิกายน ค.ศ. ๑๙๘๘ แก่รัฐมนตรีวัฒนธรรมและการสื่อสาร โดย นายจอง ปอ เดมุล นักโบราณคดี นายแบร์นาร์ดี สมาชิกคณะกรรมการกฤษฎีกา และ

นายแบร์นาร์ดี ปวนยอง นายกรัฐมนตรีเมืองแก็งแปร์ จากการปรึกษากับชุมชนทางโบราณคดีและสถาบันต่างๆ กฎหมายดังกล่าวต้องผ่านร่างในสภาผู้แทนราษฎรเมื่อวันที่ ๒๐ ธันวาคม ค.ศ. ๒๐๐๐ โดยขึ้นอยู่กับหลักการดังต่อไปนี้

- นิยามว่าด้วยโบราณคดีเชิงอนุรักษ์และบทบาทของรัฐ คอยพิจารณาถึงความสมดุลระหว่างการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรม และผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจ โดยเฉพาะก็คือ การให้บริการของรัฐ โดยพิจารณาถึงความสมดุลระหว่างการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรม และ

ผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจ โดยเฉพาะก็คือ การให้บริการของรัฐและการปรับปรุงบัตรโบราณคดีแห่งชาติ และการบ่งบอกถึงมาตรการในการตรวจสอบ เพื่อการอนุรักษ์โดยวิธีการป้องกัน ด้วยวิธีการทางวิทยาศาสตร์ของมรดกทางวัฒนธรรม

- การก่อตั้งหน่วยงานสาธารณชนแห่งชาติ โดยมีอำนาจหน้าที่ในการวิเคราะห์และจัดการเกี่ยวกับการขุดค้นทางด้านโบราณคดีเชิงอนุรักษ์ งานนี้อยู่ภายใต้กระทรวงวัฒนธรรมและกระทรวงวิจัย

- การดำเนินการให้มีการคิดค่าธรรมเนียม (royalty) สำหรับการสนับสนุนทางการเงินสำหรับผู้วางแผนการวิเคราะห์และจัดการการขุดค้น

- สนับสนุนกฎหมายที่เหมาะสมสำหรับรัฐบาลหรือสาธารณชน (ระยะเวลามากที่สุด ๕ ปี) สำหรับเฟอร์นิเจอร์โบราณ เพื่อวัตถุประสงค์การพิมพ์เผยแพร่ทางวิทยาศาสตร์

- ให้รางวัลแก่ “ผู้ประดิษฐ์” อสังหาริมทรัพย์ทางโบราณคดีซึ่งมีความสำคัญทางด้านธุรกิจ

- การประกาศใช้กฎหมายฉบับนี้เป็นจุดสำคัญในทางนโยบายทางการเมืองในแง่ของโบราณคดีเชิงอนุรักษ์

๒. การบริหารจัดการด้านศิลปะและวัฒนธรรม

ประเทศฝรั่งเศสเป็นประเทศที่ให้ความสำคัญต่อการดำรงอยู่ของวัฒนธรรม ไม่ว่าวัฒนธรรมนั้นจะเป็นของชนกลุ่มน้อยหรือกลุ่มใหญ่เพียงใด ความหลากหลายของวัฒนธรรมในประเทศฝรั่งเศสทำให้ต้องมีการจัดตั้งองค์กรขึ้นมาดูแลเพื่อการบริหารงานและงบประมาณด้านวัฒนธรรมอย่างมีประสิทธิภาพ กล่าวโดยสรุปแล้ว ประเทศฝรั่งเศสมีองค์กรและสมาคมที่ทำหน้าที่จัดการ สนับสนุนและเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมหลักๆ อยู่ ๕ องค์กร ได้แก่

- ๑) กระทรวงวัฒนธรรมและสื่อสาร
- ๒) กระทรวงการต่างประเทศ
- ๓) กระทรวงศึกษาธิการ
- ๔) สมาคมฝรั่งเศสเพื่อกิจกรรมทางศิลปะ (AFAA)
- ๕) สมาคมฝรั่งเศส (Alliance Française)

๓. เปรียบเทียบการดำเนินงานด้านวัฒนธรรมฝรั่งเศสกับประเทศไทย

๑) นโยบายและแผน

ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยที่ระบุว่า “รัฐพึงส่งเสริมและรักษาไว้ซึ่งวัฒนธรรมของชาติ” ดังนั้น คณะรัฐมนตรีจึงกำหนดนโยบายวัฒนธรรมแห่งชาติ โดยสรุปดังต่อไปนี้

- ส่งเสริมการบำรุงรักษาวัฒนธรรมไทยด้วยการศึกษา วิจัย และพัฒนาป้องกันการทำลายวัฒนธรรมและศาสนา
- เผยแพร่วัฒนธรรมไทย เพื่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจทั้งภายในและต่างประเทศ
- ส่งเสริมวัฒนธรรมพื้นบ้าน และวัฒนธรรมของชนในท้องถิ่น
- สนับสนุนส่งเสริมให้มีการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมกับต่างประเทศ

เพื่อสร้างความเข้าใจระหว่างชาติ รวมทั้งเลือกสรรวัฒนธรรมต่างชาติมาถักนกรอง ปรับปรุงดัดแปลงให้เหมาะสมกับชีวิตคนไทย

- สนับสนุนส่งเสริมให้หน่วยงานของรัฐและเอกชนทำงานด้วยวัฒนธรรมด้วยการสอดคล้องกลมกลืนสามารถรวมกันแก้ปัญหาเกี่ยวกับวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาประเทศ

ส่วนนโยบายด้านวัฒนธรรมของฝรั่งเศสตามสุนทรพจน์ของมาดามตาสกา (Mme Catherine Tasca) รัฐมนตรีกระทรวงวัฒนธรรมและการสื่อสารในปัจจุบัน แบ่งออกเป็นนโยบายหลักได้ ๕ ประการคือ

- งบประมาณเพื่อใช้สนับสนุนการดำเนินงานด้านศิลปวัฒนธรรมและการสื่อสารซึ่งได้รับงบประมาณจำนวนมากถึง ๔๑๕ ล้านฟรังก์ เมื่อ ค.ศ. ๒๐๐๑ นับเป็นนโยบายหลักที่สำคัญที่สุดประการแรกในการดำเนินงานด้านวัฒนธรรม
- รัฐได้ออกกฎหมาย ระเบียบ กฎเกณฑ์และหลักการต่างๆ เพื่อให้การดำเนินงานทางวัฒนธรรมมีความคล่องตัวและกระจายไปตามพหุชุมชน
- การปกป้องความหลากหลายทางวัฒนธรรม ทั้งนี้เพราะชุมชนฝรั่งเศสตามภูมิภาคต่าง ๆ มีวัฒนธรรมดั้งเดิมซึ่งแตกต่างกัน รัฐมุ่งสนับสนุนให้ชุมชนท้องถิ่นสามารถอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่นของตนได้อย่างอิสระ
- ความเสมอภาคในการเข้าสู่วัฒนธรรม

Moulin Rouge ที่ Paris

รัฐจะต้องให้การสนับสนุนทั้งด้านบุคลากรและการเงิน

- การกระจายอำนาจบริหารด้านวัฒนธรรม เพื่อให้ประสบผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์จะต้องมีการกระจายอำนาจจากส่วนกลางสู่ส่วนภูมิภาค

จากนโยบายหลักของประเทศไทยและประเทศฝรั่งเศส จะเห็นว่าประเทศฝรั่งเศสได้เน้นความเป็นรูปธรรมของนโยบายชัดเจนกว่าของประเทศไทย ทำให้สะดวกแก่การดำเนินการ ทั้งนี้สะท้อนให้เห็นชัดเจนว่างบประมาณทางวัฒนธรรมของประเทศฝรั่งเศสให้น้ำหนักด้านงบประมาณมากกว่าประเทศไทย ดังนั้นการบรรลุถึงรูปธรรมของนโยบายไม่ว่าจะเป็นในแง่ของบุคลากร ผลงานทางศิลปะและวัฒนธรรม รวมทั้งแหล่งเรียนรู้ทางวัฒนธรรม

เพื่อให้การดำเนินงานทางด้านวัฒนธรรมของประเทศไทยสามารถตอบสนองความต้องการของรัฐและประชาชน อีกทั้งยังมีประสิทธิภาพทัดเทียมอารยประเทศ คณะผู้วิจัยจึงมีข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

- กำหนดยุทธศาสตร์ด้านวัฒนธรรมของชาติให้ชัดเจนโดยเริ่มสร้างความเข้มแข็งของบุคคลในครอบครัว

- สร้างความเป็นรูปธรรมของกรอบนโยบายทางด้านวัฒนธรรมแห่งชาติ เช่น การออกและบังคับใช้กฎหมายที่มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น การสนับสนุนศิลปินผู้สร้างสรรค์งานศิลปะ ศิลปินสมัครเล่น ที่ขาดเงินอุดหนุน เป็นต้น

- จัดสรรงบประมาณด้านวัฒนธรรมให้เพียงพอกับนโยบาย

- ส่งเสริมประชาชนให้ตระหนักในคุณค่าและความสำคัญของวัฒนธรรมไทย

- สนับสนุนการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมระหว่างประเทศ เพื่อให้ประชาชนสามารถปรับเปลี่ยนตนเองให้เข้ากับ “วัฒนธรรมสากล” อย่างมีประสิทธิภาพ

๒) การบริหารจัดการด้านศิลปวัฒนธรรม

ประเทศฝรั่งเศสได้ให้ชื่อว่ากระทรวงวัฒนธรรมและการสื่อสาร ทำให้เห็นความชัดเจนของการทำงานของหน่วยงานนี้ว่า ด้านวัฒนธรรมและการสื่อสารมีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด ทั้งนี้เพราะการที่จะทำให้ประชาชนทั่วไปตระหนักในคุณค่าของวัฒนธรรมอย่าง

กว้างขวางและยุติธรรมนั้น จำเป็นต้องมีสื่อที่มีประสิทธิภาพ ที่กระทรวงสามารถควบคุมได้ ทั้งนี้เพราะถ้าการเผยแพร่วัฒนธรรมต้องพึ่งพาสื่อมวลชนอิสระย่อมไม่ได้ผลเท่าที่ควรแม้ว่าหนังสือพิมพ์ สารสาร วิทยุ โทรทัศน์จะมีจำนวนมากเท่าใดก็ตาม แต่มีจุดประสงค์ของตนอยู่แล้ว อาจไม่มีเนื้อที่เพียงพอสำหรับการเผยแพร่ทางวัฒนธรรมได้ ถึงแม้ว่าเนื้อที่เพียงพอก็ไม่สามารถดำเนินธุรกิจได้ อย่างไรก็ตาม สื่อสิ่งพิมพ์ใดที่มี จุดเน้นการเผยแพร่วัฒนธรรมมักจะไม่ประสบความสำเร็จทางด้านธุรกิจจึงให้เงินสนับสนุน

ส่วนประเทศไทยได้มีจุดมุ่งหมายยุบกระทรวงศึกษาธิการ ทบวงมหาวิทยาลัย และสำนักงานการศึกษาแห่งชาติ และจัดตั้งกระทรวงการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมนั้น ทำให้เห็นว่าแนวทางการดำเนินงานทางด้านวัฒนธรรมของประเทศไทยไม่มีลักษณะเป็นเอกภาพ แต่เป็นเพียง “เหล้าใหม่ในขวดเก่า” เท่านั้น

อย่างไรก็ตามกระทรวงศึกษาของฝรั่งเศสยังคงทำหน้าที่ดำเนินงานทางด้านศิลปวัฒนธรรมบางส่วน ด้วยการจัดการเรียนการสอน วิชาการและการผลิตครู ผู้สอนให้ครบถ้วนทุกสาขา ทั้งการดนตรี การละคร เป็นต้น ทั้งยังมีเงินทุนสนับสนุน ครู นักเรียน อุปกรณ์การเรียน และโรงฝึกคนด้วย

ส่วนกระทรวงการต่างประเทศของฝรั่งเศสมีหน้าที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานด้านวัฒนธรรมซึ่งจำกัดของเขตเฉพาะการเผยแพร่วัฒนธรรมฝรั่งเศสออกไปต่างประเทศ เช่น การสอนภาษาฝรั่งเศสโดย Alliance Francaise ซึ่งมีสาขาทั่วโลก เป็นต้น

๓) การสนับสนุนทรัพยากรด้านศิลปวัฒนธรรม

ประเทศฝรั่งเศสได้ตีความมรดกวัฒนธรรมให้ครอบคลุมถึงห้องสมุด พิพิธภัณฑ์หอจดหมายเหตุ วิทยาการคอมพิวเตอร์ ศิลปกรรมทุกสาขารวมทั้งศิลปะภาพถ่ายภาพยนตร์และโสตทัศน์ ว่าเป็นมรดกวัฒนธรรมและวิทยาการที่มีคุณค่าสูง จึงให้การสนับสนุนอย่างชัดเจน เพื่อตั้งงบประมาณ เพื่อการใช้จ่ายในการนี้โดยเฉพาะ ทั้งยังเปิดโอกาสให้ภาคเอกชนร่วมตั้งกองทุนอนุรักษ์พัฒนาทรัพยากรดังกล่าว กองทุนนี้กระจายทั่วภูมิภาคของฝรั่งเศส อีกทั้งยังออกกฎระเบียบเพื่ออนุรักษ์ทรัพยากรมรดกวัฒนธรรม

และวิทยาการไว้อย่างรัดกุม เพื่อแก้ปัญหาเกี่ยวกับลิขสิทธิ์และสิทธิบัตร สิ่งที่เป็นจุดเด่นที่สุดและเป็นความใหม่ของการสนับสนุนทรัพยากรเพื่อการดำเนินงานด้านศิลปวัฒนธรรมใน ค.ศ. ๒๐๐๐ และ ๒๐๐๑ คือ โครงการ

อนุรักษ์ภาษาฝรั่งเศส และโครงการพหุภาษา เป็นโครงการที่ให้ความสำคัญของภาษาหลากหลายของประเทศฝรั่งเศส ซึ่งมีแตกต่างกันถึง ๗๕ ภาษาต่างได้รับการยกย่องว่าเป็นภาษาของฝรั่งเศส ได้รับการคุ้มครองเช่นเดียวกับภาษาฝรั่งเศสมาตรฐาน การจัดงานปีแห่งภาษาหลากหลายนั้น ได้แสดงความเด็ดเดี่ยวที่จะสนับสนุน กฎหมายบังคับใช้ภาษาฝรั่งเศสมาตรฐานในภาคธุรกิจและวิชาการ

ภาษาต่าง ๆ ทำให้ฝรั่งเศสมีบทบาทสำคัญที่สุดในการสื่อสารระหว่างประชาชนและองค์กรต่างๆ ภายในชาติผู้ที่ฝ่าฝืนกฎหมายจะได้รับโทษปรับ เช่น ป้ายชื่อห้างร้านธุรกิจที่ไม่ใช้ภาษาฝรั่งเศส แต่ใช้ภาษาอื่นจะได้รับโทษปรับ

ส่วนของไทยนั้นการลงทุนทางวัฒนธรรมในปัจจุบัน คือ การลงทุนที่สำคัญทางเศรษฐกิจ ทำให้เกิดการพัฒนาสังคมควบคู่กันไป ทำให้สังคมมีคุณธรรม มีความคิดสร้างสรรค์ สร้างผลกำไรทางด้านจิตใจและวัฒนธรรม แต่ภาครัฐใช้งบประมาณในการลงทุนน้อยมาก เป็นการลงทุนที่ไม่ได้ผลประโยชน์เท่าที่ควร ดังนั้นรัฐควรให้ความสำคัญด้านวัฒนธรรมมากขึ้นด้วยการสนับสนุนงบประมาณเพิ่มขึ้น และส่งเสริมชุมชนในชนบทให้เข้ามาลงทุนทางวัฒนธรรมให้มากขึ้น

กระทรวงศึกษาธิการให้ความสำคัญของการศาสนาและวัฒนธรรมน้อยกว่าการศึกษาแขนงอื่น ดังจะเห็นได้ว่าในงบประมาณของกระทรวงศึกษาธิการปี ๒๕๓๙ การศาสนาและการวัฒนธรรมได้งบประมาณ

เพียงร้อยละ ๓.๔๔ ของการศึกษาทั้งหมด

ดังนั้น ควรให้การสนับสนุนงบประมาณทางด้านศิลปวัฒนธรรมไทยมากขึ้น เพื่อความเจริญก้าวหน้าของสังคมและประเทศชาติต่อไป

คาเฟ่ลาไนท์ในเมืองอาร์ตส์ ซึ่งแวนโก๊ะนำไปวาดไว้ในภาพของเขา

๔) คุณภาพและมาตรฐานการดำเนินงานวัฒนธรรม

สำหรับในหัวข้อนี้ประเทศฝรั่งเศสได้ดำเนินการด้วยวิธีทางสถิติเพื่อให้สามารถเปรียบเทียบคุณภาพและมาตรฐานการดำเนินงานวัฒนธรรมในแต่ละช่วงได้อย่างเด่นชัด สถิติดังกล่าว ได้แก่การเข้าชมพิพิธภัณฑ์ และอนุสรณ์สถานทางประวัติศาสตร์ หอสมุด และโรงละคร เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีสถิติว่าด้วยการผลิตภาพยนตร์ หนังสือ และแหล่งเรียนรู้ทางด้านศิลปวัฒนธรรมต่าง ๆ เป็นต้น ตัวเลขเหล่านี้เป็นกุญแจสำคัญในการจัดสรรงบประมาณและปรับเปลี่ยนนโยบายด้านศิลปะและวัฒนธรรมเพื่อให้สะท้อนภาพที่แท้จริงของการมีปฏิสัมพันธ์จากชุมชน

ส่วนประเทศไทยนั้น แม้ว่าเราจะมีงานดำเนินงานทางสถิติในหลายๆ เรื่องก็ตามแต่ก็ยังไม่สามารถฉายให้เห็นในด้านลึกและด้านกว้างทัดเทียมของฝรั่งเศส

สถิติต่าง ๆ นี่เป็นเครื่องมือที่มีนัยสำคัญยิ่งในการช่วยวางแผนนโยบายและปฏิบัติสามารถบรรลุถึงวัตถุประสงค์และเป้าหมายของการดำเนินงานวัฒนธรรมของชาติได้

๕) แนวคิดในการนำศิลปวัฒนธรรมสู่กระบวนการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียน

นโยบายของประเทศฝรั่งเศสอันจะทำให้ประชาชนเข้าถึงศิลปะและวัฒนธรรมของชาติ ได้มีการจัดการแนะแนวเพื่อการศึกษา ๔ ประการคือ สถาปัตยกรรม ศิลปกรรม ภาพยนตร์ ทัศนศิลป์ และมัลติมีเดีย การบริหารการจัดการด้านวัฒนธรรม การหนังสือ การผลิตหนังสือและหอสมุด พิพิธภัณฑ์ มรดกวัฒนธรรม หอจดหมายเหตุ การดนตรีและการเต้นรำ การละครและการแสดง

สำหรับประเทศไทย แนวทางการศึกษาและหลักสูตรดังกล่าวมีความคล้ายคลึงกับประเทศฝรั่งเศส ยกเว้นโรงเรียนสอนการผลิตภาพยนตร์นั้นยังไม่เด่นชัดสำหรับการบริหารจัดการด้านวัฒนธรรม ประเทศไทยก็ยังไม่มีความชัดเจน และยังขาดหลักสูตรว่าด้วยการบริหารจัดการที่เด่นชัด

๖) ความร่วมมือทางวัฒนธรรมต่างประเทศ

ประเทศฝรั่งเศสได้เน้นความสำคัญด้านความร่วมมือทางวัฒนธรรมกับต่างประเทศตั้งเห็นได้จากโครงการนำสนใจ ๙ โครงการที่เสนอไว้ในบทที่ ๗ ข้อเด่นที่คณะผู้วิจัยใคร่ขอเสนอแนะให้พิจารณา ณ ที่นี้คือโครงการที่ ๒ หลักสูตรปริญญาวิชาชีพชั้นสูงด้านวัฒนธรรมนานาชาติ ว่าเป็นโครงการที่เปิดโอกาสให้ชาวต่างชาติได้เข้าถึงวัฒนธรรมฝรั่งเศสโดยเฉพาะเพื่อกิจกรรมทางศิลปะ โครงการนี้ได้รับความสนใจจากนักศึกษาจนมีนักศึกษาสำเร็จตามหลักสูตรนี้กว่า ๑,๐๐๐ คน

สำหรับโครงการที่ ๔ คือ ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศของกองจดหมายเหตุนั้นได้เก็บรวบรวมข้อมูลทั่วทุกทวีปทั้งยุโรป อาฟริกา เอเชีย อเมริกา ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศที่คณะผู้วิจัยขอให้พิจารณาเป็นพิเศษ คือ การจัดให้มีการแปลเอกสารอ้างอิงภาษาฝรั่งเศสเป็นภาษาต่างประเทศหลายภาษา ดังนั้นโครงการนี้องค์กรของไทยน่าจะมีส่วนร่วมเพื่อคนไทยได้มีโอกาสสืบค้นข้อมูลเบื้องต้นโดย

ไม่ผ่านภาษาอื่น ถึงแม้ว่าภาษาไทยไม่เป็น ภาษาสากล รัฐบาลไทยควรให้การสนับสนุนสถาบัน การศึกษาที่สอนภาษาไทยในต่างประเทศ เช่น โรงเรียนสอนภาษาไทยแห่งมหาวิทยาลัยปารีส III (เดิมคือ LANCO หรือ Les Langues Orientales Vivants) นอกจากนี้ยังมีการสอนภาษาไทยที่ มหาวิทยาลัยลอนดอนและฮัมบูร์ก ประเทศเยอรมนี เป็นต้น

นอกจากนี้รัฐบาลฝรั่งเศสยังสนับสนุนการแลกเปลี่ยนนักศึกษา โดยให้ทุนการศึกษาไปเรียนหลักสูตรระยะสั้นทางด้านศิลปวัฒนธรรม วรรณคดี การดนตรี และอื่นๆ

อย่างไรก็ตาม การร่วมมือระหว่างประเทศ ประเทศไทยร่วมมือปฏิบัติมาเป็นเวลานาน มีความหลากหลาย เช่น ให้นุสนักศึกษาจีนไปเรียนศิลปะวัฒนธรรมไทยในมหาวิทยาลัยต่างๆ เช่น มหาวิทยาลัยรามคำแหง และมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เป็นต้น ส่วนมหาวิทยาลัยเอกชนของไทยก็มีโครงการแลกเปลี่ยนนักศึกษา ครูอาจารย์ และผู้เชี่ยวชาญ